

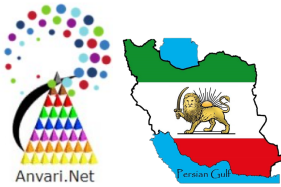
March 19, 2025

گذرگاه 2025 و تصمیم بزرگ ملت ایران

ایران امروز در بزنگاهی تاریخی ایستاده است که سرنوشت آن نه تنها بر وضعیت کنونی بلکه بر دهه ها و نسل های آینده نیز تاثیر تعیین کننده خواهد داشت نگاهی به رخدادهاي گذشته و حال این کشور نشان مي دهد که ترکیبی از بحران اقتصادی فشار تحریمهای بین المللی تنش های منطقه ای و سرکوب داخلی دست به دست هم داده اند تا فضا را برای یک تغییر بنیادین فراهم سازند در این میان بسیاری از تحلیلگران سال 2025 را به عنوان نمادی از زمان تصمیم نهایی می دانند هنگامی که یا مردم ایران مسیر سقوط تدریجی کردن حکومت اسلامی فعلی زمینه را برای دموکراتیزه شدن ساختار قدرت فراهم می آورند یا با **topple** را متوقف می کنند و با ادامه مسیر کنونی خطر درگیری نظامی و تشدید بحرانهای داخلی و خارجی بیش از پیش نمایان خواهد شد.

نگاهی به ریشه های تاریخی تاریخ معاصر ایران مملو از نقاط عطفی است که بارها و بارها ضرورت اصلاح یا تغییر را بر ملت تحمیل کرده اند از انقلاب مشروطه در آغاز قرن بیستم گرفته تا ملی شدن صنعت نفت و سپس رویدادهای منجر به انقلاب اسلامی 1357 بارها شاهد خیزشهایی بوده ایم که هر کدام به شکلی خواستار حضور مردم در تصمیم گیریهای سرنوشت ساز و تامین حقوق ملت بودند با این حال در اغلب مواقع چه تحت تاثیر عوامل داخلی و چه مداخلات خارجی این مطالبات یا سرکوب شد یا به ثمر مطلوب نرسید اکنون ایران بار دیگر در شرایطی قرار گرفته است که فشارهای خارجی از یک سو و نارضایتی های داخلی از سوی دیگر پنجره ای تازه به روی تغییرات بنیادین گشوده اند پس از انقلاب اسلامی 1357 ساختار قدرت در ایران شکل ایدئولوژیک و متمرکزی یافت که بر پایه ادبیات ضداستکباری و ضداسرائیلی بنا شد حکومت جدید در پی آن بود تا با شعار حمایت از مستضعفان و مبارزه با سلطه جویبهای غرب هویتی مستقل و انقلابی برای خود بسازد در این راه هزینه های کلانی صرف حمایت از گروههای نیابتی در منطقه شد و منافع ملی ایران در اولیوی پس از اهداف فرامرزی قرار گرفت نتیجه این روند موج تحریمهای بین المللی و انزوای تدریجی ایران در سیاست جهانی بود موضوعی که فشار مستقیم آن بر زندگی و معیشت عموم مردم تحمیل شد.

تحریمها برنامه هسته ای و تنشهای منطقه ای با آغاز دهه های اخیر برنامه هسته ای ایران به نقطه اصلی تقابل با قدرتهای جهانی به ویژه آمریکا و اسرائیل تبدیل شد ظن تلاش برای ساخت جنگ افزارهای هسته ای باعث شد تحریمهای گسترده اقتصادی علیه ایران اعمال شود تحریم بانکی کشتیرانی بیمه صادرات نفت و بسیاری از صنایع زیربنایی اقتصاد کشور را فلج کرد و ارزش پول ملی به شدت کاهش یافت این فشارهای اقتصادی وقتی تشدید شد که ایران به حمایت از حماس حزب الله و حوثی ها ادامه داد و تنشهای منطقه ای را وارد مرحله جدیدی کرد در این میان دولت آمریکا با پیش گرفتن سیاست فشار حداکثری و بهره گیری از اهرم تحریم تلاش کرد که یا حکومت ایران رفتار خود را در منطقه تغییر دهد یا از درون دچار فروپاشی شود سالها از اعمال این تحریمها می گذرد و وضعیت اقتصاد ایران روزبه روز شکننده تر شده است تولید داخلی سقوط کرده خطوط اعتباری بین المللی مسدود شده اند و تورم سرسام آور زندگی روزمره مردم را با دشواریهای بی سابقه مواجه کرده است با این حال حکومت همچنان در پی تداوم

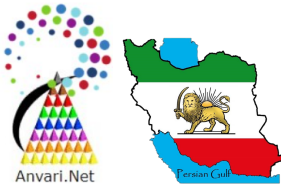

حمایتهای فرامرزی خود است و رویکردهای ضدآمریکایی را رها نکرده است این تعارض به تدریج زمینه را برای یک بحران جدی امنیتی فراهم کرده است در سالیان اخیر حملات محدودی به تاسیسات هسته ای ایران صورت گرفته است و برخی تحرکات نظامی در مرزهای منطقه ای نشانه ای از خطر درگیری گسترده تر هستند ناظران معتقدند که تداوم این روند بدون تغییر بنیادین در سیاستهای کلی ایران ممکن است به یک جنگ خانمان سوز بینجامد جنگی که اگر رخ دهد عواقب فاجعه باری برای تمامی طرفها به ویژه مردم ایران خواهد داشت.

نقش مردم و ضرورتی تاریخی در چنین شرایطی نگاهها به قدرت اصلی یعنی مردم ایران معطوف می شود در اغلب برهه های تاریخی این کشور هنگامی که مطالبات ملت از سوی حکومت نادیده گرفته شده سرانجام خیزشی تازه شکل گرفته است اکنون نیز برای رهایی از دور باطل تحریم سرکوب و تهدید نظامی مردم باید بیش از هر زمان دیگری احساس مسوولیت کنند و برای ایجاد تغییرات بنیادین همت ورزند یکی از گزاره های مهم در این مسیر آن است که ساختار قدرت کنونی با هویت ایدئولوژیک خود سازگار با اصلاحات بنیادین نیست چرا که از اساس بر پایه اصل ولایت فقیه و نظارتیهای فراقانونی بنا شده است بسیاری بر این باورند که ایران به یک گذار بنیادین از نظام اسلامی کنونی به نظامی دموکراتیک و مبتنی بر جمهوریت واقعی نیاز دارد تا بتواند اختلافات عمیق با غرب و سایر قدرتهای جهانی را کاهش دهد و از انزوای سیاسی و اقتصادی خارج شود رسیدن به یک نظام مردم سالار مستلزم شکل گیری یک حرکت سراسری است حرکتی که اعتراضی در سالهای گذشته وجود داشته اما برای تاثیرگذاری نهایی لازم است که اصناف دانشجویان زنان کارگران هنرمندان و نخبگان فکری به شکل هماهنگ در مطالبه تغییر مشارکت کنند تا حکومت و ادار به عقب نشینی شود و زمینه برای رفراندوم یا هر شکل قانونی دیگری از انتقال قدرت فراهم آید.

سال 2025 نماد تصمیم بزرگ یکی از کلیدی ترین مباحث در فضای تحلیل سیاسی ایران طرح سال 2025 به عنوان نماد تصمیم برگشت ناپذیر است برآیند شرایط داخلی و خارجی نشان میدهد که ادامه حکومت اسلامی در وضعیت فعلی نه تنها بحران اقتصادی را وخیم تر میکند بلکه احتمال ورود به جنگ یا حملات نظامی گسترده را بالا میبرد در مقابل اگر ملت ایران با یک اراده جمعی این کرده و جایگزینی مردم سالار بنا کند میتواند مسیر تازه ای را پیش روی کشور گشود و از خطر درگیری **topple** ساختار را فراگیر دوری جست این گذار نه تنها مانع از وقوع جنگ میشود بلکه میتواند در های روابط بین المللی را نیز بگشاید وقتی یک نظام دموکراتیک در ایران بر سر کار آید نفوذ ایدئولوژیک در گروههای نیابتی کاهش یافته و دستاوردهای اقتصادی تازه ای حاصل خواهد شد با پیوستن ایران به اقتصاد جهانی امکان سرمایه گذاری خارجی احیا و رشد اقتصادی افزایش مییابد همچنین نقش منطقه ای ایران از یک بازیگر تنش زا به یک شریک مسوولیت پذیر تبدیل میشود و میتواند ثبات و صلح را در خاورمیانه تقویت کند این روند اگرچه آسان نیست اما تنها گزینه برای پرهیز از خطر جنگی مهیب است در حالیکه قدرتهای جهانی چندین گزینه را روی میز دارند از تحریم بیشتر تا اقدام نظامی آنچه میتواند سرنوشت را تغییر دهد اقدامی است که از درون ملت ایران بجوشد سال 2025 از این رو یک نماد است تا توجه همگان را به موقعیت بغرنج و فرصتهای محدود موجود جلب کند.

اجماع داخلی و پرهیز از تکرار اشتباهات برای وقوع تغییرات بنیادین نباید فراموش کرد که اجماع درونی اهمیت زیادی دارد یکی از آفتهای تاریخ سیاسی ایران در دورانهای گذشته تشتت و نبود اتحاد میان گروههای مختلف سیاسی و اجتماعی بوده است چه بسا اگر در برهه های حساس تفرقه و اختلافات مانع از انسجام نیروهای تحول خواه نمیشد ما امروز شاهد جامعه ای آزادتر و حکومتی پاسخگوتر بودیم همبستگی ملی این بار باید اولویت اصلی باشد تا از هرگونه مداخله خارجی که ممکن است منجر به هرج و مرج یا

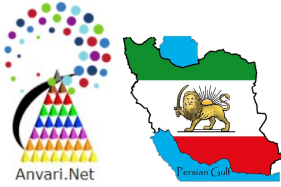

جنگهای نیابتی شود جلوگیری گردد در عین حال باید به یاد داشت که تجربه جنبش مشروطه نشان داد یکپارچگی مردم در مطالبه آزادی و قانون مداری میتواند سیستم حاکم را به پذیرش اصلاحات یا کناره گیری مجبور کند اگر چه در دهه های بعد دخالتهای خارجی دوباره مسیر مردم را منحرف کرد اما امروز آگاهی جمعی و فضای مجازی میتواند از تکرار این اشتباهات جلوگیری کند در این میان مساله زنان جوانان و اقوام مختلف ایرانی نیز بسیار مهم است اقشار و گروههایی که از سیاستهای حاکمیت کنونی بیشترین آسیبها را دیده اند و میتوانند پیشران اصلی هر تحول دمکراتیک باشند مشارکت فعال این گروهها در حرکتی مسالمت آمیز مطالبه محور میتواند نظام را در تنگنای بی سابقه ای قرار دهد تا ناگزیر به واگذاری قدرت شود.

خطر جنگ و سناریوهای پیش رو بسیاری از کارشناسان باور دارند که اگر ایران به سرعت از وضعیت حاضر خارج نشود یک درگیری نظامی بزرگ میتواند جرقه بخورد در چنین سناریویی احتمال دارد قدرتهای خارجی با همکاری برخی همسایگان یا جریانهایی اپوزیسیون مسلح وارد یک رویارویی مستقیم با ایران شوند جنگی که تبعاتش نه تنها اقتصاد بیمار کشور را به طور کامل نابود میکند بلکه جان میلیونها تن را در معرض خطر قرار میدهد چنین وضعیتی میتواند فجایع انسانی بی شمار به بار آورد و زیرساختهای عمومی را نابود سازد بعضیها امیدوارند که حکومتیان در تهران درک کنند که ادامه این سیاستها هم برای خودشان و هم برای مردم خطرناک است و بهتر است مسیر عقب نشینی یا مصالحه را انتخاب کنند اما تجربه نشان داده است که نظام اسلامی حاضر نیست به سادگی از رویکردهای ایدئولوژیک خود دست بردارد از این رو تنها فشاری همگانی از سوی ملت ایران میتواند شاهراه را به سوی یک گذار کم هزینه ترسیم کند در صورت وقوع یک گذار مسالمت آمیز و جایگزینی ساختاری مردم سالار امکان گفتگوهای دیپلماتیک با قدرتهای جهانی فراهم میشود ایجاد فضایی برای تعامل گسترده اقتصادی و گشایش بازار داخلی یکی از مهمترین دستاوردهای این تحول خواهد بود علاوه بر آن ارتباط تنگاتنگ با کشورهای همسایه میتواند به تقویت ثبات و تبادلات اقتصادی منطقه ای بینجامد.

نقش نخبگان و جامعه مدنی نخبگان دانشگاهی روشنفکران روزنامه نگاران و فعالان مدنی همواره در مقاطع حساس تاریخ نقش مهمی در هدایت افکار عمومی و ایجاد بسترهای نظری برای تغییر ایفا کرده اند در ایران امروز نیز بدون حضور گسترده این قشر تحول بنیادین میسر نیست باید این آگاهی ایجاد شود که نخبگان میتوانند با روشنگری و اطلاع رسانی دقیق راه عبور از فضای ملتهد را نشان دهند در عین حال جامعه مدنی شامل تشکلهای مستقل کارگری دانشجویی و صنفی میتوانند به صورت منسجم مطالبات خود را طرح کنند اعتراضات و تجمعات مسالمت آمیز ابزارهای قانونی برای اعمال فشار بر حکومت هستند که در صورت تکرار و گسترده گی کافی میتوانند حاکمیت را به عقب نشینی وادار کنند این روند وقتی موفق خواهد بود که تمام اقشار جامعه به طور هماهنگ در آن شرکت کنند و یک مطالبه اصلی و واضح یعنی گذار کامل از حکومت اسلامی و شکل گیری یک نظام دمکراتیک را مطرح سازند.

چشم انداز ایران دمکراتیک و جمع بندی اگر ایران بتواند از درون با یک جنبش فراگیر حکومت اسلامی کند و ساختاری مردم سالار و قانون مدار برپا نماید چشم اندازی روشن در برابر این کشور گشوده میشود نخست آنکه تحریمها از میان برداشته شده و امکان جذب سرمایه گذاری و فناوریهای خارجی فراهم خواهد شد که به رشد سریع اقتصادی و مهار تورم و بیکاری میانجامد دوم ایران میتواند با در پیش گرفتن دیپلماسی تنش زدا و همراه با خرد جمعی نقشی سازنده در امور منطقه ایفا کند و به جای تهدیدگری و صدور بحران به یک همکار قابل اعتماد برای صلح خاورمیانه تبدیل شود سوم اینکه فضای سیاسی داخلی آزادتر شده و زمینه برای

شکوفایی فرهنگی هنر و اندیشه فراهم میگردد جوانان و زنان میتوانند با آزادی بیان و داشتن فرصت برابر در سرنوشت کشور سهیم شوند و دستاوردهای بزرگی برای توسعه جامعه تحقق پیدا کند نهایتاً مهمترین نتیجه آن است که ایران بالاخره از گرداب جنگهای احتمالی و تضادهای ایدئولوژیک با غرب خارج میشود و در مقیاس بین المللی به عنوان یک ملت قدرتمند صاحب تمدنی کهن و حکومتی مردم سالار شناخته میشود سال 2025 به نمادی تبدیل شده که میتواند زمان تصمیم گیری ملت ایران باشد تصمیمی که در آن مسیر توقف سیاستهای بنیان برافکن فعلی انتخاب شده و ایران تازه ای با چهره ای صلح جو و توسعه گرا متولد میشود یا با ادامه رویکردهای ضدآمریکایی و تداوم حمایت از گروههای نیابتی بسیار قریب الوقوع است که آتش درگیری گسترده ای شعله ور شود و نتیجه ای جز ویرانی و آوارگی به همراه نداشته باشد این سرنوشت در دست مردم است و باید دریافت که مسوولیت تاریخی برای رهایی ایران از استبداد مذهبی و تحریمهای ویرانگر و خطر جنگی خانمان سوز بر دوش ملت سنگینی میکند ما در مقطع ویژه ای از تاریخ قرار داریم مقطعی که میتواند با اتحاد و اراده جمعی درهای توسعه و امنیت را باز کند یا با بی تفاوتی و تفرقه زمینه سقوط هر چه عمیق تر کشور را فراهم سازد.

نتیجه گیری نهایی اینکه آیا ایران در گذرگاه 2025 از بحران کنونی به سلامت عبور خواهد کرد یا نه تنها بستگی به عزم مردم و نخبگان آن دارد حکومت اسلامی نشان داده است که حاضر به عقب نشینی در برابر مطالبات حداقلی نیست مگر آنکه تحت فشاری عمومی و همه جانبه قرار گیرد از این رو ابزارهای مسالمت آمیز اعتراضات گسترده سازماندهی تشکلهای مدنی و روشنگری نخبگان همگی میتوانند به این گذار سرعت دهند ایران امروز بیش از هر زمان دیگری به دولتی نیاز دارد که پاسخگویی مردم باشد به جای حمایت از گروههای نیابتی در منطقه بر پیشرفت اقتصادی تمرکز کند و با دنیا وارد تعامل سازنده شود دنیا نیز خواهان یک ایران باثبات و متمدن است نه یک ایران منزوی که هر لحظه امکان جرقه یک جنگ ویرانگر در آن وجود داشته باشد بنابراین مردم ایران موظف هستند در این آزمون تاریخی نقشی فعال و موثر ایفا کنند اگر از این فرصت به درستی استفاده نشود ممکن است آینده ای تیره تر برای کشور رقم بخورد اما با همبستگی ملی و یک خیزش بنیادین میتوان سرنوشت کشور را دگرگون ساخت و کلید طلایی درهای پیشرفت و آزادی را در دستان ملت قرار داد.

مرتضی انواری

March 19, 2025